

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoría

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

XXIII. De Dionysio Corinthiorum Episcopo & de epistolis ab eo scriptis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

δόξαν παρεσιγήθη. ἀπὸ τέτων ψευδοχρη-
 σοῖ ψευδοπροφήται ψευδοπόστολοι οἱ πνευ-
 εῖμαί ταντῶ ἐνώσει τῆς ἐκκλησίας φθορι-
 μαίοις λόγοις κτ' τε Θεοῦ κτ' τε Χριστοῦ ἀν-
 τε ἐπ' ἧ ὁ αὐτός καὶ τὰς πάλαι γεγραμμένας
 πρὸς Ἰουδαίους αἱρέσεις ἰσορεῖ λεγών. ἦσαν ὅ-
 γνῶμαι διάφοροι ἐν τῇ παλαιᾷ ἐν ἡοῖς Ἰσ-
 ραὴλ τῶν κτ' τῆς φυλῆς Ἰούδα καὶ τε Χριστοῦ
 αὐταί. Ἐσάσιοι Γαλιλαῖοι Ἡμεροβασταῖαι
 Μασσαῖοι Σαμαρείται Σαδδουκαῖοι
 Φαρισαῖοι κ' ἕτερα ἧ πλείστα γράφει, ὧν ἐν
 μέρεσιν ἡδὴ πρῶτον ἐμνημονεύσαμεν, οἱ-
 κειὸς τοῖς καιροῖς τὰς ἰσορείας πρὸς ἀλλήλους
 ἔκτε ἔκαστος ἑβραῖος ἐναγγελίης κ' ἔστυρια-
 κῆ, κ' ἰδίως ἐκ τῆς ἑβραϊκῆς διαλέκτου πρὸς
 τὴν ἑλληνικὴν ἐμφαίνων ἔξ ἑβραίων ἑαυτὸν πεπι-
 σθύνει καὶ ἀλλὰ ὡς ἀν' ἑβραϊκῆς ἀγρά-
 φης πρὸς ἰσορείας ἐμνημονεύει ἔμὸν ὅτι ἔδει,
 ἀλλὰ καὶ Ἐβραίων κ' ὁ πᾶς τῶν δευτέρων χο-
 ρος, παναρέτων σοφιστὰς Σολομώντων πα-
 ρεσμίας ἐκάλει. καὶ πρὸ τῶν λεγομένων δὲ
 Ἀποκρύφων διαλαμβάνων, ὅτι τῶν αὐτῶν
 χροῶν πρὸς Ἰωάν ἀιρέτικῶν ἀναπεπλάσθη
 τὰ τέτων ἰσορεῖ. ἀλλὰ γὰρ ἐφ' ἕτερον ἡδὴ
 μέλαρατέον.

A orti sunt pseudochristi, pseudoprophe-
 ta, pseudopostoli: qui adulterinam in-
 vehentes doctrinam adversus Deum &
 adversus Christum ejus, unitatem ec-
 clesiae disciderunt. Idem praeterea Scri-
 ptor sectas illas quae quondam apud Ju-
 daeos invaluerunt, recenset his verbis:
 Erant, inquit, diversa sectae atque sen-
 tentiae in circumcisione, inter filios Is-
 rael adversus Tribum Judae, & adversus
 Christum: essaii scilicet, Galilaei, He-
 merobaptista, Masbothaei, Samaritae,
 Sadducei, pharisei. Scribit etiam alia
 quamplurima, quae nos jam superius
 maxima ex parte, suis quaeque locis ac
 temporibus inferentes retulimus. Non-
 nulla item ex Hebraeorum evangelio &
 Syriaco, & ex Hebraica lingua profert
 in medium: satis per haec aperte signi-
 ficans, se ex Hebraeis ad Christi fidem
 transiisse. Alia quoque ex Judaicis tra-
 ditionibus scripto minime comprehen-
 sis petita commemorat. Non solum au-
 tem ipse, sed etiam Irenaeus & omnes
 Antiqui, proverbialiter Salomonis vocare
 solent Sapientiam omnium virtutum
 praecipua continentem. Denique agens
 de libris qui Apocryphi dicuntur, quos-
 dam eorum sua aetate ab nonnullis haer-
 eticis compositos esse scribit. Sed jam
 ad alios transeamus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ΄.

Πρὸς Διονυσίου Κορινθίου Ἐπισκόπου καὶ ἄν' ἑξαστῶν
ἐπιστολῶν.

ΚΑΙ πρῶτον γε πρὸς Διονυσίου φάτεον.
 ὅτι τε τῆς ἐν Κορινθῶν παρεσμίας τὸν
 τῆς Ἐπισκοπῆς ἐγκρατεῖς ἔρονον καὶ ὡς
 τῆς ἐνθὺς φιλοπονίας ἔμονοι τοῖς ἑαυ-
 τῶν, ἀλλ' ἡδὴ καὶ τοῖς ἑπὶ τῆς ἀλλοδαπῆς
 ἀφθόνως ἐκοινῶναι χρῆσιμῶτα ἐπὶ ἅπαν
 ἑαυτὸν κατέσας, ἐν αἷς ὑπετυπῆτο καθο-
 λικαῖς πρὸς τὰς ἐκκλησίας Ἐπιστολαῖς. ὧν
 ἓσιν, ἡ μὲν πρὸς Λακεδαιμονίους, ὁρθοδόξιας
 κατηχητικῆ, εἰρήνης τε καὶ ἐνώσεως ὑποθε-
 τικῆ ἢ ἢ πρὸς Ἀθηναίους, διεγερτικῆ πί-
 στει καὶ τῆς κτ' τὸ Ευαγγέλιον πολιτείας
 ἢς ὀλιγαριθμίας ἐλέγχει, ὡς ἀν' ἑμὲ
 δεῖν ἀποσείλας τὸ λόγος, ἔξ ἑπὶ τὸν πρῶ-
 τῶτα αὐτῶν Πέπλιον μαρτυρῆσαι κτ'
 τὸς τότε σωθεῖν διωγμῶν. Κοδοράτε δὲ
 μὲν τὸν μαρτυρήσαντα Πέπλιον κατα-
 σάντων ἑπὶ τῶν Ἐπισκόπων μέμνηται. ἐπι-

CAPUT XXIII.

De Dionysio Corinthiorum Episcopo & de
epistolis ab eo scriptis.

AC primū quidem de Dionysio ^{Huc refer}
 dicendum est, qui Corinthiorum ^{Nieeph.}
 ecclesiae episcopatum gessit, nec solum ^{c. 8. l. 4.}
 populis sibi commissis, verum etiam
 aliarum regionum & urbium incolis,
 divinos labores suos prolixè communi-
 cavit: omnium commodis utilitati-
 que inserviens, in catholicis illis, quas
 ad diversas ecclesias scripsit, epistolis.
 ex quibus una quidem est ad Lacede-
 monios, rectae fidei institutionem con-
 tinens, pacemque & unitatem insi-
 nuans. Altera verò ad Athenienses scri-
 pta, excitans ad fidem, & ad vitam ex
 praecipuo evangelii traducendam: qua
 in re negligentiam arguit Athenien-
 sium, quippe qui à fide propemodum
 descivissent, ex quo Publius ipsorum
 episcopus in persecutionibus tunc tem-
 poris excitatus martyrium subierat.
 Meminit etiam Quadrati, qui post
 martyrium Publii, episcopus Athe-

nienfium est constitutus: ejusque labore & industria cives denuò in ecclesiam convenisse, & redivivum fidei ardorem in illis reparatum esse testatur. Refert præterea Dionysium Areopagitam, qui à Paulo Apostolo ad fidem conversus est, quemadmodum traditur in Actibus Apostolorum, primum omnium Ecclesie Atheniensis Sacerdotium suscepisse. Sed & alia ejus epistola extat ad Nicomedienfes, in qua Marcionis hæresim impugnans, veritatis regulæ firmiter adhaerescit. Ecclesie præterea Gortynensium, & reliquis simul ecclesiis Cretæ literas scribens, episcopum ipsorum Philippum magnoperè prædicat, quippe cujus ecclesia egregiam laudem fortitudinis & generosi animi, communi omnium consensu retulisset: monetque ut ab hæreticorum fraude ac verlutia sibi caveant. In epistola verò quam scribit ad ecclesiam Amastrianorum & ceteras simul ecclesias Ponti, se quidem à Bacchylide & Elpisto ad scribendum impulsum esse commemorat. Episcopum autem ipsorum Palmam nominatim appellans, sacrarum Scripturarum expositionem affert. Multa quoque de nuptiis & de castitate eis præcipit: & cunctos qui à quovis lapsu, sive delicto, sive etiam ab hæretica pravitate resiliunt, benignè suscipi jubet. In eodem Volumine continetur etiam epistola ad Gnostios, in qua Pinytum ecclesie illius episcopum monet, ne grave onus castitatis fratrum cervicibus tanquam necessarium imponat, sed ejus quæ in plerisque hominibus inest infirmitatis rationem habeat. Cui epistola respondens postea Pinytus, admiratione quidem ac laudibus effert imprimis Dionysium: sed tamen hortatur, ut solidiorem cibum tandem impertiat, & transmissis iterum perfectioris doctrinæ literis plebem sibi commissam alere velit: ne fortè lacteis sermonibus perpetuò innutriti homines, in infantili quadam disciplina paulatim consenescant. Quæ quidem epistola & rectam Pinyti fidem, & sollicitudinem de profectu plebis ipsi commissæ, eloquentiam quoque & peritiam rerum divinarum, velut tabellâ quâdam pictâ egregiè commonstrat. extat etiam epistola ejusdem Dionysii ad Romanos, Soteri tunc temporis episcopo Rom. urbis nuncupata, ex qua pauca quædam hic inferere non absurdum fuerit: ubi scilicet ille morem institutumque Ro-

A μαρτυρων, ως δια τ' αὐτῶν ἀποδῆς ἐπιστολῶν χθέντων, καὶ τῆς πίστεως ἀναζωπύρηνον εἰσχοτόαν. δηλοῖ δ' ἐπιτέτοις, ως καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης ὑπὸ τῆ Ἀποστόλου Παύλου προεταπεινῶν ἐπὶ τὴν πίσιν καὶ τὰ ἐν ταῖς περὶ ξεσι δεδηλωμένα, πρῶτον τῆς ἀθρητικῆς παρρησίας ἰν' Ἐπισκοπὴν εἰκεχεῖται. οὐδὲν ἐπιστολῆ ἡς αὐτῶν πρὸς Νικομηδέας Φέρεται ἐν ἡ τὴν Μαρκίων ὁ αἵρεσιν πολεμῶν, τῶν αἰθερίας παρίσταται κανόν. καὶ τῆ ἐκκλησίας ἡ τῆ παροικίᾳ Γόρτυναν ἅμα ταῖς λοιπαῖς καὶ Κρήτην παροικίαις ἐπισείλας, Φιλίππον Ἐπίσκοπον αὐτῶν ἀποδέχεται, ἀποδῆ ἐπὶ πλείσταις μαρτυρημένης ἀνδραγαθίας τ' ὑπὸ αὐτὸν ἐκκλησίας. τὴν τε τῶν ἀρετικῶν διασερφήν ὑπομιμνήσκει φυλάττειν καὶ τῆ ἐκκλησίας ἡ τῆ παροικίᾳ Ἀμαστειν ἅμα ταῖς καὶ Πόντον ἐπισείλας, Βακχυλίδῃ μὲν καὶ Ἐλπίστῳ, ὡς ἀν' αὐτὸν ἐπὶ τὸ γραφῆναι πρῶτον Ἰανίων μέμνηται. γραφῶν τε τῶν ἐξηγήσεις ὡς ἀτεθείαι. Ἐπίσκοπον αὐτῶν ὀνόματι Πάλμαν ὑποσημαίνων πολλὰ περὶ γάμου καὶ ἀγνείας τοῖς αὐτοῖς παρακαλεῖ. καὶ τὸς ἁγίας δὲ οὐκ ἀποπίσσεως, ἐπιπλημμελείας, εἴτε μὴν αἰρετικῆς πλάτης ἐπισεφέουσας, δεξιῶδες προσάθει. ταῦτα ἄλλη ἐκκαλεῖται πρὸς Κνωσσίως ἐπιστολῆ ἐν ἡ Πινυτὸν τῆς παρρησίας Ἐπίσκοπον ἀποκαλεῖ, μὴ βαρὺ φορτίον ἐπάναγκες τὸ περὶ ἀγνείας τοῖς ἀδελφοῖς ἐπιβῆναι, τῆς ἡ τῶν πολλῶν καλασοχαλεῶν ἀδενείας. πρῶτον ὁ Πινυτὸς ἀνιγράφων, θαυμάζει μὲν καὶ ἀποδέχεται τὸν Διονύσιον ἀνιπῶσα καλεῖ τῆ σεφρότερας ἢ δὴ ποτὲ μελαδιδόνας τῆς τελειώσεως γραμμασιν εἰσαδθῆς τὸν ὑπὸ αὐτῶν λαὸν ὑποτρέψαντα, ὡς μὴ διατέλει τοῖς γαλαλιώδεσιν ἐνδιατρίβοντες λόγων τῆ νηπιῶδει ἀλογῆ λάθῃσιν καλαγρασάσκει. δι' ἡς ἐπιστολῆς καὶ ἡ ἡ Πινυτῶ περὶ τὴν πίσιν ὀρθοδοξία τε καὶ σεφνῆς τῆς τῶν ὑποκῶν ἀφελείας, τὸ, τε λόγιον καὶ ἡ περὶ ταῦτα θεῖα συνέσις, ὡς διακείβεται ἀναδένονται εἰκόν. ἐπὶ τῆ Διονύσιος καὶ πρὸς Ρωμαίως ἐπιστολῆ φέρεται, Ἐπίσκοπον τῶν τῶν Σωτηρῆς προσφανεῖσα. ἡ ἡς ἐδὲν οἶον τῶν καὶ ὡς ἀθεῖται λέξεις, δι' ὧν τὸ μέχρι τῶν κατ' ἡμᾶς διωγμῶν φυλαχθέν Ρωμαίων ἐστ.

ἔθ' ἀποδεχόμενοι, ταῦτα γράφει. ἔξ δὲ
 χῆς γ' ὑμῖν ἔθ' ἐστὶ τὸ, πάντας μὲν ἀδελ-
 φῶς ποικίλως ἐνεργεῖν, ἐκκλησιαίαι τε πολ-
 λαῖς ταῖς κ' ἅσασιν πόλιν ἐφόδια πέμπειν
 ἄλλοι μὲν τὴν τῶν δεομένων πενίαν ἀναψύχον-
 τας. ἐν μέλλοις ἢ ἀδελφοῖς ὑπάρχουσιν
 ἐπιχορηγίας δι' ὧν πέμπετε δεχόμενοι ἐφο-
 δίων, πατρὸς ἡμετέρου ἔθ' Ῥωμαίων Ῥω-
 μαῖοι διαφυλάττοντες ὃ ἢ μόνον διατήρη-
 κεν ὁ μακάριος ὑμῶν Ἐπίσκοπος Σωτήρ,
 ἀλλὰ κ' ἐπιπύξικεν ἐπιχορηγῶν μὲν τὴν δια-
 πεμπομένην δαψίλιαν τὴν εἰς τὰς ἀγίας, λό-
 γοις ἢ μακαρίοις τὰς ἀνιόντας ἀδελφῶς ὡς
 τέκνα πατρὸς φιλόσοφος ἡδαικαλῶν. ἐν αὐτῇ
 ἢ ταύτῃ κ' τῆς Κλήμεντος πρὸς Κορινθίους μέ-
 μνηται ἐπιστολῆς, δηλῶν ἀνεκαθεν ἔξ δεχάις
 ἔθες ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς
 ποιῆσαι. λέγει γὰρ τὴν σήμερον οὖν κυρια-
 κὴν ἀγίαν ἡμέραν διηγάζομεν, ἐν ἣ ἀνεγνώ-
 καμεν ὑμῶν τὴν ἐπιστολήν ἢ ἔξομεν αἰεὶ ποτε
 ἀναγνωσκόντες νεθεταῖς, ὡς κ' τὴν πρῶτην
 ἡμῖν διὰ Κλήμεντος γραφείσαν. ἐτι ἢ ὁ αὐ-
 τὸς κ' πρὸ τῶν ἰδίων ἐπιστολῶν ὡς ραδιεργη-
 θείων, ταῦτα φησὶν. ἐπιστολὰς γ' ἀδελ-
 φῶν ἀξιώσαντων με γράψαι, ἔγραψα. καὶ
 ταύτας οἱ τῶν διαβόλων ἀποστολοὶ ζιζανίων γε-
 γέμικαν. ἀ μὲν ἔξαιρῶντες, ἀ ἢ πρῶθεντες
 οἱς τὸ καλεῖται. ἢ θανμασὸν ἄρα εἰ καὶ τῶν
 κυριακῶν ραδιεργησῶν τινες ἐπιπέδλωται
 γραφῶν, ὅποτε καὶ ταῖς ἢ τοιαύταις ἐπιπέδλω-
 κασι κ' ἄλλῃ δὲ πρὸς ταύτας ἐπιστολὴν τῆ
 Διονυσίου φέρειαι, χρυσοφόρα πιστάτη ἀ-
 δελφῆ ἐπισείλαι. ἢ τὰ κατάλληλα γρά-
 φων, τῆς πρῆστικῆς καὶ αὐτῆ μετεδίδε
 λογικῆς προφῆς. καὶ τὰ μὲν τῆ Διονυσίου
 τῶσαυτα.

A manorum, ad persecutionem usque no-
 stra aetate factam perpetuo custoditum
 magnopere commendans, ita scribit:
 Hæc enim, inquit, vobis consuetudo
 est jam inde ab ipso religionis exordio,
 ut fratres omnes vario beneficiorum
 genere afficiatis, & ecclesiis quàm plu-
 rimis, quæ in singulis urbibus constitu-
 tæ sunt, necessaria vitæ subsidia trans-
 mittatis. Et hac ratione tum egentium
 inopiam sublevatis, tum fratribus qui
 in metallis opus faciunt, necessaria sup-
 peditatis: per hæc quæ ab initio trans-
 mittere consuevistis munera, morem
B institutumque Romanorum à majori-
 bus vestris acceptum Romani retinen-
 tes. Atque hunc morem beatus episco-
 pus vester Soter non servavit solum, ve-
 rumetiam adauxit: tum munera San-
 ctis destinata copiose subministrans,
 tum fratres peregrè advenientes, tan-
 quam liberos suos pater amantissimus
 beatis sermonibus consolando. In hac
 ipsa etiam epistola meminit Clementis
 epistolæ ad Corinthios scriptæ, quam
 ex prisca consuetudine in ecclesia legi
 solitam esse testatur his verbis: Hodie,
 inquit, sacrum diem Dominicum trans-
 egimus. In quo epistolam vestram le-
 gimus, quam quidem perpetuo deinceps
C legentes, perinde ac priorem il-
 lam nobis à Clemente scriptam episto-
 lam, optimis præceptis ac documentis
 abundabimus. Idem præterea Scriptor
 epistolas suas à falsariis corruptas esse
 admonet, ita scribens: Epistolas, in-
 quit, scripsi rogatus à fratribus. Sed il-
 las ministri quidam Diaboli, zizaniis
 compleverunt: quædam ex illis expun-
 gentes, quædam adjicientes. Quos
 certè manet feralis illa sententia: Væ
 vobis. Non mirum igitur videri debet,
 si sacrosancta Domini Scripta quidam
 adulterare aggressi sunt, quandoqui-
 dem in longè inferioribus Scriptis idem
D ausi fuisse deprehenduntur. Habetur
 præterea alia ejusdem epistola ad Chry-
 sopheram fidelissimam sororem, cui
 convenientia scribens, spiritale, ut de-
 cuit, pabulum subministrat. Atq; hæc
 de Dionysii Scriptis à nobis dicta sint.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ΄.

Πρὸς Θεοφίλου Ἐπίσκοπον Ἀντιοχείων.

Tὸ δὲ Θεοφίλου ὄν τῆς Ἀντιοχείων ἐκ-
 κλησίας Ἐπίσκοπον δεδηλώκαμεν, τρία
 τὰ πρὸς Ἀντιόχου σοικειώδη φέρειαι συγ-
 γράμματα. καὶ ἄλλο πρὸς τὴν αἴεσιν ἔρμο-

C A P U T XXIV.

De Theophilo Antiochenis Episcopo.

Theophili verò, quem Antiochenæ Huc referretulimus, tres superiunt ad Autolyicum Niceph. c. 9. 14.
 ecclesiæ episcopum fuisse superius
 libri, institutionem fidei continent.
 Alius etiam exstat liber, quem contra

T